

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2012, Volume: 7, Number: 2, Article Number: 1C0533

NWSA-EDUCATION SCIENCES

Received: November 2011

Accepted: April 2012

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Fikriye Zengin

Gamze Kırılmazkaya

Raşit Zengin

Firat University

fzengin@firat.edu.tr

Elazig-Turkey

**İLKÖĞRETİM FEN BİLGİSİ VE SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL
BECERİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

ÖZET

Bu araştırmada, Fen ve Teknoloji Öğretmen adayları ile Sınıf Öğretmeni adaylarının sosyal becerileri karşılaştırılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2008-2009 eğitim yılında Firat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dallarında öğrenim gören toplam 245 öğretmen adayından oluşturulmuştur. Öğretmen adaylarının cinsiyet açısından sosyal becerileri arasında duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal kontrol, sosyal duyarlılık boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bayan öğretmen adayların duyuşsal anlatım boyutunda aldıkları puan erkek öğretmen adaylarının aldıkları puanlardan daha yüksek çıkmıştır. Duyuşsal kontrol boyutunda ise erkek adayların puanları daha yüksek çıkmıştır. Araştırmanın diğer bir boyutu olan sosyal duyarlılık boyutunda ise bayan öğrenciler erkek öğrencilere göre yüksek puan almışlardır. Öğretmen adayları arasında bölüm ve yaş açısından sosyal duyarlılık alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Baba öğrenim durumu açısından anlamlı bir fark bulunmazken, anne öğrenim durumu bakımından anlamlı fark bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayı, Sosyal Beceri,
Fen ve Teknoloji Öğretmen Adayı

**THE COMPARISON OF SOCIAL SKILLS OF ELEMENTARY SCIENCE AND SCHOOL
TEACHERS CANDIDATES**

ABSTRACT

In this research, the social skills of Science and Technology and primary school teacher candidates were compared. The sample of research created total of 245 teacher candidates who are educated Elazig Firat University, Faculty of Education, Division of Science and Primary School in 2008-2009. The size of social sensitivity, emotional control, emotional expressivity between social skills in terms of gender of teacher candidate, there were significant differences. Female teacher candidates rated their affective dimension of expression were higher than those of men. Affective control dimension were higher than male students. The size of the social sensitivity of the female students scored higher than male students. There was no significant difference in the size of bottom the social sensitivity of teacher candidates department and in terms of age. Father not found a significant difference in terms of educational status, maternal education was a significant difference in terms of availability.

Keywords: Teacher Candidate, Social Skills,
Science and Technology Teacher Candidate

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Günlük yaşamda bireyin duygularını anlatması, bunu karşısındaki kişinin anlamasını sağlaması, onların duygularını anlayıp yorumlaması, çözümlemesi ve duygularını kontrol etmesi oldukça önemlidir. Anne çocuğa, eşler birbirine, öğretmen öğrenciye duygularını anlatma ve onların duygularını anlama ve duygularını kontrol etme becerisi kazanırsa günlük yaşamımızda çıkan bireylerin kendilerini ifade edememelerinden kaynaklanan başarısızlık ve çatışmalar azalacaktır. Birey kaygılı, sıkıntılı ve yetersizlik duyguları içerisinde bunalmaksızın yaşamını devam ettirebilecektir [3]. Bu da bireyin bir takım becerilere sahip olmasıyla mümkündür. Sosyal beceriler bireyin yaşamında önemli role sahiptir. Çünkü diğer insanlarla iletişimde bulunmayı kolaylaştırıcı önemli bir özelliktir [1].

Sosyal beceriler, başkaları ile başarılı bir etkileşimde bulunulmasına olanak sağlayan davranışlardır. Bu davranışları göstererek kişi, kişilerarası durumlarda çevrelerinden pekiştirme elde ederler veya var olan pekiştirmelerin devamını sağlarlar. Sosyal beceriler davranış şeklinde ortaya çıkarlar; kişilerarası bir nitelik taşırlar; çevredeki kişiler tarafından beğenilen davranışlardır; iletişimi ve etkileşimi sürdürmeye yöneliktir; tekrarlanabilir ve belirlenebilir. Kişilerarası ilişkileri başlatma, sürdürme ve uygun şekilde bitirme becerileri sosyal beceriler kapsamında değerlendirilebilir [2]. Yüksel'e [3] göre ise sosyal beceri; başkalarından olumlu tepkiler getirecek ve olumsuz tepkilerin gelmesini önleyecek, başkalarıyla etkileşimi mümkün kılan, sosyal açıdan kabul edilebilir, çevrede etki bırakan, hedefe yönelik, sosyal içeriğe göre değişen, hem belirli gözlenebilir hem de gözlenemeyen bilişsel ve duyuşsal öğeleri içeren ve öğrenilebilir davranışlardır. Bu davranışlar sosyal bilgiyi alma, çözme, anlama ve uygun tepkide bulunmayı kapsar. Bilişsel yaklaşıma göre sosyal beceri öncelikli olarak bilişsel bir beceridir, bu nedenle sosyal beceri eksikliği çeken kişiler aslında bilişsel yetersizlik nedeniyle bu durumdadırlar. Bu anlayışa göre verilecek eğitim, daha çok kişinin bilişsel yeteneğini artırmaya yönelik olmalıdır. Kullanılacak teknikler; öğrencilere, örnek sosyal davranışlar içeren kitapların ve filmlerin sunulması şeklinde olabilir. Ayrıca, öğrencilerin sosyal ortamlarda ne yapmaları gerektiğini düşünmeleri, hayal etmeleri yöntemleriyle sosyal becerilerin kazandırılması hedeflenir. Davranışçı anlayışa göre sosyal beceri eksikliği davranışın kazanılmamış olması demektir. Başka bir ifadeyle, daha önce uygun davranış gösterilmemiş veya gösterildiğinde pekiştirilmemiş olmasından kaynaklanır. Bu nedenle daha çok uygun modellerin sunulması, rol yapma, akran öğretimi gibi yaklaşımlar kullanılır [4].

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Başkalarının olumlu tepkiler vermesine yol açabilecek ve olumsuz tepkileri önleyebilecek becerilere sahip olmak birey için oldukça önemlidir. İnsan, sosyal açıdan kabul edilebilir olan davranışlara sahip olmak ister. Bu davranışlar genel olarak sosyal beceri olarak adlandırılmaktadır. Sosyal beceriler tüm insanlar için önemli olmasına rağmen bazı mesleklerde daha da önemlidir. Bu mesleklerden birisi de öğretmenliktir. Öğretmenlik mesleği, başkalarıyla etkileşimi mümkün kılacak sosyal açıdan kabul edilebilir olan davranışlara sahip olmayı gerektirir. Bireylerin iletişim becerilerinin düşük olması, karşılaştıkları problemleri tanımlamada zorluklar yaşamalarına ve problemlerinin çözümünde yetersiz olmalarına, kararsızlık yaşamalarına neden olmaktadır. Bu nedenle, öğretmen adaylarının sosyal becerilerinin düşük veya yüksek olması onların hem mesleki hem de sosyal yaşamları açısından çok önemlidir.

3. DENEYSEL ÇALIŞMA (EXPERIMENTAL METHOD)

Araştırmanın evreni, Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 245 öğrenciden oluşmuştur. Araştırmanın örnekleme, 2008-2009 eğitim öğretim yılında Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Fen Bilgisi Öğretmenliği Programından 137 öğretmen adayı ile Sınıf Öğretmenliği Programından 108 öğretmen adayından oluşmuştur. Bu çalışmada, öğretmen adaylarının sosyal beceri düzeylerini ölçmek için Riggio tarafından geliştirilen, Sosyal Beceri Envanteri ``Social Skills Inventory`` kullanılmıştır [5]. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması Yüksel tarafından yapıldıktan sonra geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır [3]. Sosyal beceri envanteri 90 madde ve altı alt ölçekten oluşan bir ölçme aracıdır. Alt ölçekler, 1) Duygusal Anlatımcılık, 2) Duygusal Duyarlık, 3) Duygusal Kontrol, 4) Sosyal Anlatımcılık, 5) Sosyal Duyarlık, 6) Sosyal Kontrol olarak adlandırılmaktadır. Her bir alt ölçek 15 maddeden oluşmaktadır. Sosyal Beceri Envanteri'ni uyarlanması çalışmalarında ise Yüksel, testin tekrarı yöntemi ile 53 üniversite öğrencisine dört hafta ara ile iki kez Sosyal Beceri Envanterini uygulamış, testin tekrarı yöntemi ile hesaplanan puana ilişkin güvenilirlik katsayısını tüm ölçek için $r=.92$ olarak bulmuştur [3]. Alt ölçeklerden elde edilen güvenilirlik katsayıları ise $r=.80$ ile $r=.89$ arasında değişmiştir. Toplam puana ilişkin iç tutarlık (Cronbach alpha) katsayısı $.85$ olarak bulunmuş, alt ölçeklere göre elde edilen iç tutarlık katsayıları ise $.56$ ile $.82$ arasında değişmektedir. ``Kendini Tanımlama Envanteri`` 90 maddeden oluşmuştur. Ölçek bireylerin verilen ifadelerden ``Hiç benim gibi değil``, ``Biraz benim gibi``, ``Benim gibi``, ``Oldukça benim gibi``, ``Tamamen benim gibi``, ifadelerden oluşan 5'li likert tipi ölçektir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 90 en yüksek puan 450'dir. Ölçekte toplam puanların yüksekliği bireyin sosyal beceriler konusunda yüksek algıladığını ortaya koymuştur.

4. BULGULAR VE YORUMLAR (FINDINGS AND COMMENTS)

Tablo 1 Araştırmaya katılan adayların cinsiyet durumlarını, Tablo 2 Araştırmaya katılan adayların yaş durumlarını, Tablo 3 araştırmaya katılan adayların bölümlerini, Tablo 4 Araştırmaya katılan adayların anne öğrenim durumlarını, Tablo 5 Araştırmaya katılan adayların baba öğrenim durumlarını, Tablo 6 Araştırmaya katılan adayların anne meslek durumlarını, Tablo 7 Araştırmaya katılan adayların baba mesleğini göstermektedir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan adayların cinsiyet durumlarına göre genel dağılımı

(Table 1. General distribution of the candidates participated in the survey according to their gender)

Cinsiyet	f	%
Kadın	123	50,2
Erkek	122	49,8
Toplam	245	100

Tablo 2. Araştırmaya katılan adayların yaş durumlarına göre genel dağılımı

(Table 2. General distribution of the candidates participated in the study according to their age)

Yaş	f	%
16-21	151	61,6
22+	94	38,4
Toplam	245	100

Tablo 3. Araştırmaya katılan adayların bölümlere göre genel dağılımı
(Table 3. General distribution of the candidates participated in the research according to the division)

Program	f	%
Fen Bilgisi	137	55,9
Sınıf	108	44,1
Toplam	245	100

Tablo 4. Araştırmaya katılan adayların anne öğrenim durumlarına göre genel dağılımı

(Table 4. General distribution of mothers' education status of the candidates according to their mothers participated in the research study)

Anne Öğrenim Durumu	f	%
Okuryazar değil	76	31,2
Okuryazar, İlkokul	126	51,6
Ortaokul, Lise, Üniversite	42	17,2
Toplam	245	100

Tablo 5. Araştırmaya katılan adayların baba öğrenim durumlarına göre genel dağılımı

(Table 5. General distribution of the candidates according to their fathers participated in the research study)

Baba Öğrenim Durumu	f	%
Okuryazar değil, Okuryazar, ilkokul	84	34,3
Ortaokul, Lise	108	44,1
Üniversite	53	21,6
Toplam	245	100

Tablo 6. Araştırmaya katılan adayların anne meslek durumlarına göre genel dağılımı

(Table 6. General distribution of the candidates according to their mothers participated in the research profession)

Anne Meslek Durumu	f	%
Ev Hanım	228	93,4
Emekli	4	1,6
Öğretmen	3	1,2
Serbest Meslek	3	1,2
Diğer	6	2,5
Toplam	244	100

Anne meslek durumu açısından meslekler arasında yeterli sayı elde edilemediğinden anne meslek faktörü hesaplama dışı tutulmuştur.

Tablo 7. Araştırmaya katılan adayların baba meslek durumlarına göre genel dağılımı

(Table 7. General distributions of father's occupational status of the candidates participated in the research)

Baba Meslek Durumu	f	%
Serbest Meslek	56	22,9
Emekli	84	34,3
Öğretmen	15	6,1
Diğer	90	36,7
Toplam	245	100

Baba meslek durumu açısından öğretmenlik mesleğinde yeterli sayı elde edilemediğinden baba meslek faktörü hesaplama dışı tutulmuştur.

4.1. Bayan ve Erkek Adayların Sosyal Becerileri Arasındaki Fark ile İlgili Bulgular ve Yorum (Results and Interpretation About Differences Between Female and Male Teacher Candidates' Social Skills)

Tablo 8'de duyuşsal anlatımcılık boyutuna ilişkin t değeri 2,097 olarak $p < 0,05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Duyuşsal anlatımcılık boyutunda, bayan öğretmen adaylarının aritmetik ortalamaları ($\bar{X} = 45,52$), erkek öğretmen adaylarının aritmetik ortalamaları ($\bar{X} = 43,54$) bulunmuştur. Bayan öğretmen adaylarının aritmetik ortalamalarının erkeklerin aritmetik ortalamalarından daha büyük olduğu görülmektedir.

Sosyal Beceri ölçeğinin, duyuşsal kontrol alt boyutuna ilişkin t değeri -3,524 olarak $p < 0,05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Tablo 8'de duyuşsal kontrol boyutunda, bayan öğretmen adaylarının aritmetik ortalamaları ($\bar{X} = 40,64$) olarak, erkek öğretmen adayların aritmetik ortalamaları ($\bar{X} = 44,32$) olarak bulunmuştur. Erkek öğretmen adayların aritmetik ortalamaları bayan öğretmen adaylarından yüksek çıkmıştır. Bu bulgu erkek öğretmen adayların bayan öğretmen adaylarına göre sözel olmayan mesajları ve duyguları düzenleme ve kontrol etme becerisi açısından daha iyi olduklarını göstermektedir.

Tablo 8. Bayan ve erkek öğretmen adaylarının sosyal becerileri arasındaki fark ile ilgili bulgular
(Table 8. Findings about the differences between female and male teacher candidate)

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S. S	T	p
Duyuşsal anlatımcılık	Erkek	122	43,54	7,1848		
Duyuşsal duyarlılık	Bayan	123	51,62	8,2962	1,758	,08
Duyuşsal kontrol	Bayan	123	40,64	8,7666	-3,524	,001*
Sosyal anlatımcılık	Bayan	123	45,48	10,5475	-,353	,724
Sosyal duyarlılık	Bayan	123	50,81	9,2562	2,735	,007*
Sosyal kontrol	Bayan	123	50,81	9,7159		,489
	Erkek	122	49,99	8,7890	,694	

S.D.=243, * $p < 0.05$

Sosyal beceri ölçeğinin, sosyal duyarlılık boyutuna ilişkin t değeri 2,735 olup $p < 0,05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Sosyal duyarlılık alt boyutunda bayan öğretmen adayların aritmetik ortalamaları ($\bar{X} = 50,81$), erkek öğretmen adayların aritmetik ortalamaları ($\bar{X} = 47,78$) olup, bayan öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre aritmetik ortalamaları daha yüksek çıkmıştır. Bayan öğretmen adaylarının başkalarının sözel mesajlarını yorumlama becerisi açısından daha iyi olduklarını göstermektedir.

4.2. Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmen Adaylarının Sosyal Becerileri Arasındaki Fark ile İlgili Bulgular ve Yorum (Findings and Interpretations about the Difference Between Science and the Classroom Teachers' Social Skills)

Tablo 9'da sosyal beceri envanterinin alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgular SBE'nin öğretmen adaylarının bölüm/program açısından farklılaşmadığını göstermektedir.

Tablo 9. Fen bilgisi ve sınıf öğretmen adaylarının sosyal becerileri arasındaki fark ile ilgili bulgular
(Table 9. The difference between science and the classroom teacher candidates related to the findings of social skills)

	Program	N	$\bar{X}$	S.S.	T	p
Duyuşsal anlatımcılık	Fen Bil.	137	45,2555	7,7231	1,715	,088
	Sınıf	108	43,6204	6,9922		
Duyuşsalduyarlılık	Fen Bil.	137	50,9781	8,9265	,677	,499
	Sınıf	108	50,2130	8,5904		
Duyuşsal kontrol	Fen Bil.	137	42,3869	8,5045	-,182	,855
	Sınıf	108	42,5833	8,2008		
Sosyalanlatımcılık	Fen Bil.	137	46,3942	10,3521	1,206	,229
	Sınıf	108	44,8333	9,6649		
Sosyal duyarlılık	Fen Bil.	137	49,5839	8,8530	,557	,578
	Sınıf	108	48,9537	8,6988		
Sosyal kontrol	Fen Bil.	137	49,7883	9,2565	-1,174	,242
	Sınıf	108	51,1852	9,2394		

S.D.=243, *p<0.05

4.3. Öğretmen Adaylarının Yaş Açısından Sosyal Becerileri Arasındaki Fark ile İlgili Bulgular ve Yorum (Teachers in Terms of Age Difference Between Social Skills and Related Results and Interpretation)

Tablo 10. Öğretmen adaylarının yaş açısından sosyal becerileri arasındaki fark ile ilgili bulgular
(Table 10. The difference between the social skills of prospective teachers in terms of age-related outcomes)

	Yaş	N	$\bar{X}$	S.S.	T	p
Duyuşsal anlatımcılık	16-21	151	44,4305	7,1791	-,277	,782
	22+	94	44,7021	7,8765		
Duyuşsal duyarlılık	16-21	151	50,4570	8,6361	-,415	,678
	22+	94	50,9362	9,0206		
Duyuşsal kontrol	16-21	151	41,8146	8,1653	-1,569	,118
	22+	94	43,5319	8,5907		
Sosyal anlatımcılık	16-21	151	45,3576	9,9547	-,686	,493
	22+	94	46,2660	10,2675		
Sosyal duyarlılık	16-21	151	49,8675	8,4936	1,271	,205
	22+	94	48,4043	9,1784		
Sosyal kontrol	16-21	151	50,2914	9,4273	-,241	,810
	22+	94	50,5851	9,0213		

S.D.=243, *p<0.05

Tablo 10'da Sosyal Beceri Envanterinin alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgular sosyal beceri envanterinin öğretmen adaylarının yaş durumuna göre farklılaşmadığını göstermektedir.

4.4. Anne Öğrenim Durumu Açısından Öğretmen Adaylarının Sosyal Becerileri Arasındaki Fark ile İlgili Bulgular ve Yorum (Findings and Interpretations About the Differences Between Teacher Candidates' Social Skill in Term of Mother' Education Status)

Anne öğrenim durumu açısından öğretmen adaylarının öğrenim seviyeleri arasındaki yeterli sayıyı sağlamak için bazı öğrenim seviyeleri birleştirilmiştir.

Tablo 11. Anne öğrenim durumuna göre öğretmen adaylarının sosyal becerileri ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma, minimum ve maksimum değerleri

(Table 11. Arithmetic mean, standard deviation, minimum and maximum values in social skills of teacher candidates according to mother's educational status)

Sosyal Beceri		N	$\bar{X}$	S.S.	Minimum	Maksimum
Duyuşsal Anlatımcılık	Okuryazar değil	76	43,39	7,618	26	59
	Okuryazar ilkökul	126	44,08	6,616	26	59
	Ortaokul, Lise, Üniversite	42	48,1	8,545	27	67
	Toplam	244	44,56	7,446	26	67
Duyuşsal Duyarlık	Okuryazar değil	76	50,42	9,476	31	73
	Okuryazar ilkökul	126	50,67	8,249	26	75
	Ortaokul, Lise, Üniversite	42	50,83	9,244	30	75
	Toplam	244	50,62	8,784	26	75
Duyuşsal Kontrol	Okuryazar değil	76	41,95	9,296	18	62
	Okuryazar ilkökul	126	43,58	7,957	19	67
	Ortaokul, Lise, Üniversite	42	40,21	7,373	23	54
	Toplam	244	42,49	8,368	18	67
Sosyal Anlatımcılık	Okuryazar değil	76	44,20	10,707	24	72
	Okuryazar ilkökul	126	45,69	9,554	24	70
	Ortaokul, Lise, Üniversite	42	48,48	10,137	25	68
	Toplam	244	45,70	10,085	24	72
Sosyal Duyarlık	Okuryazar değil	76	50,50	8,162	32	70
	Okuryazar ilkökul	126	49,01	9,012	27	75
	Ortaokul, Lise, Üniversite	42	48,12	9,160	25	63
	Toplam	244	49,32	8,789	25	75
Sosyal Kontrol	Okuryazar değil	76	48,32	9,542	23	71
	Okuryazar ilkökul	126	50,30	8,679	24	72
	Ortaokul, Lise, Üniversite	42	54,36	9,424	24	71
	Toplam	244	50,38	9,269	23	72

Okuryazar, ilkökul seçenekleri birleştirilmiştir, ortaokul, lise ve üniversite de kendi arasında birleştirilmiştir. Annenin öğrenim

durumu açısından öğretmen adaylarının sosyal becerileri arasındaki fark olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Tablo 11'de annenin öğrenim durumlarına göre öğretmen adaylarının Sosyal becerilerine ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma, minimum ve maksimum değerleri verilmiştir. Tablo 12 ise tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 12. Anne öğrenim durumu açısından öğretmen adaylarının sosyal becerileri ile ilgili bulgular
(Table 12. findings about social skills of teacher candidates in terms of mother' education status)

Sosyal Beceri		Kareler Toplamı	S.D.	Kareler Ortalaması	F	p
Duyuşsal Anlatımcılık	Gruplar arası	657,213	2	328,607	6,17	,002*
	Gruplar içi	12816,983	241	53,183		
	Toplam	13474,197	243			
Duyuşsal Duyarlık	Gruplar arası	5,293	2	2,647	,034	,967
	Gruplar içi	18744,018	241	77,776		
	Toplam	18749,311	243			
Duyuşsal Kontrol	Gruplar arası	389,416	2	194,708	2,82	,061
	Gruplar içi	46625,567	241	68,986		
	Toplam	17014,984	243			
Sosyal Anlatımcılık	Gruplar arası	495,310	2	247,655	2,46	,087
	Gruplar içi	24221,444	241	100,504		
	Toplam	24716,754	243			
Sosyal Duyarlık	Gruplar arası	178,669	2	89,334	1,15	,316
	Gruplar içi	18590,397	241	77,139		
	Toplam	18769,066	243			
Sosyal Kontrol	Gruplar arası	988,950	2	494,475	5,99	,003*
	Gruplar içi	19884,604	241	82,509		
	Toplam	20873,553	243			

*p<0.05

Tablo 12'de annenin öğrenim durumu açısından öğretmen adaylarının sosyal becerileri arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmış, duyuşsal anlatımcılık alt boyutuna ilişkin F değeri 6,179 olarak p<0.05 önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Sosyal kontrol alt boyutunda da F değeri 5,993 olarak p<0.05 önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Sosyal becerinin diğer alt boyutlarında ise aldıkları puanlar p>0.05 önem düzeyinde anlamsız bulunmuştur. İstatistiksel açıdan anlamlı bulunan farkların annenin hangi öğrenim düzeyine sahip öğretmen adayları arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey HSD testi uygulanmış ve anlamlı olan bulgular Tablo 13'de verilmiştir.

Tablo 13. Anne öğrenim durumu açısından öğretmen adaylarının puanlarına ilişkin Tukey HSD testi sonuçları
(Table 13. Tukey HSD Test results about teacher candidates' ratings in terms of mother's educational status)

Sosyal Beceri	Anne Eğitim Durumu (I)	Anne Eğitim Durumu (J)	Ortalamalar Arası Fark	Standart hata	p
Duyuşsal Anlatımcılık	Okuryazar değil	Ortaokul, Lise, Üniversite	-4,70050	1,40215	,003*
	Okuryazar, ilkokul	Ortaokul, Lise, Üniversite	-4,01587	1,29936	,006*
Sosyal Kontrol	Okuryazar değil	Ortaokul, Lise, Üniversite	-6,04135	1,74646	,002*
	Okuryazar, ilkokul	Ortaokul, Lise, Üniversite	-4,05556	1,61843	,034*

*p<0.05

Tablo 13'de Duyuşsal anlatımcılık alt boyutunda anlamlı farkın öğrenim seviyesi ortaokul, lise ve üniversite olan annelere sahip öğretmen adayları ile eğitim seviyesi okuryazar değil, okuryazar ve ilkokul olan gruplar arasında olduğu görülmektedir. Öğrenim durumu ortaokul, lise ve üniversite olan annelere sahip öğretmen adaylarının Sosyal becerinin, duyuşsal anlatımcılık alt boyutu aritmetik ortalamaları daha yüksek bulunmuştur ($\bar{X}=48,1$). Sosyal becerinin, sosyal kontrol boyutunda ise anlamlı farkın eğitim seviyesi ortaokul, lise ve üniversite olan annelere sahip öğretmen adayları ile eğitim seviyesi okuryazar değil, okuryazar ve ilkokul olan gruplar arasında olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalarda annelerin öğrenim durumlarının öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini etkilediği ve annelerin öğrenim düzeyi arttıkça çocukların sosyal becerilerinde artabileceği belirtilmiştir [6 ve 7].

4.5. Baba Öğrenim Durumu Açısından Öğretmen Adaylarının Sosyal Becerileri Arasındaki Fark ile İlgili Bulgular ve Yorum (Findings and Interpretations About the Differences Between Teacher Candidates' Social Skill in Term of Father' Education Status)

Tablo 14. Baba öğrenim durumuna göre öğretmen adaylarının sosyal becerilerinin aritmetik ortalama ve standart sapma, minimum ve maksimum değerleri

(Table 14. Arithmetic mean, standard deviation, minimum and maximum values in social skills of teacher candidates according to father' educational status)

Sosyal Beceri		N	$\bar{X}$	S.S.	Minimum	Maksimum
Duyuşsal Anlatımcılık	Okuryazar değil, Okuryazar ilkokul	84	43,6190	7,08	26	59
	Ortaokul, Lise,	108	44,4352	7,56	26	67
	Üniversite	53	46,1887	7,6	32	64
	Toplam	245	44,5347	7,44	26	67
Duyuşsal Duyarlık	Okuryazar değil, Okuryazar ilkokul	84	51,1786	8,86	31	73
	Ortaokul, Lise,	108	49,5741	8,66	30	75
	Üniversite	53	51,9623	8,77	26	75
	Toplam	245	50,6408	8,77	26	75
Duyuşsal Kontrol	Okuryazar değil, Okuryazar ilkokul	84	42,8452	9,51	18	67
	Ortaokul, Lise,	108	42,3519	7,96	19	60
	Üniversite	53	42,1321	7,27	23	60
	Toplam	245	42,4735	8,36	18	67
Sosyal Anlatımcılık	Okuryazar değil, Okuryazar ilkokul	84	45,0357	10,27	24	72
	Ortaokul, Lise,	108	45,4537	10,12	24	68
	Üniversite	53	47,2830	9,63	30	65
	Toplam	245	45,7061	10,06	24	72
Sosyal Duyarlık	Okuryazar değil, Okuryazar ilkokul	84	50,2857	8,81	31	70
	Ortaokul, Lise,	108	48,2593	8,66	25	75
	Üniversite	53	49,8868	8,87	37	74
	Toplam	245	49,3061	8,77	25	75
Sosyal Kontrol	Okuryazar değil, Okuryazar ilkokul	84	49,1310	9,60	23	72
	Ortaokul, Lise,	108	50,2685	9,41	24	71
	Üniversite	53	52,6981	8,04	35	68
	Toplam	245	50,4041	9,26	23	72

Baba öğrenim durumu açısından öğretmen adaylarının öğrenim seviyeleri arasındaki yeterli sayıyı sağlamak için bazı öğrenim seviyeleri birleştirilmiştir. Okuryazar değil, okuryazar, ilkokul seçenekleri birleştirilmiştir. Ortaokul ve lise de kendi arasında birleştirilmiştir. Baba öğrenim durumu açısından öğretmen adaylarının sosyal becerileri arasındaki fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Tablo 14'de baba öğrenim durumlarına göre öğretmen adayların sosyal becerilerine ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma, minimum ve maksimum değerleri verilmiştir.

Tablo 15'de baba öğrenim durumu açısından öğretmen adaylarının sosyal becerileri arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmış, sosyal beceri envanterinin boyutlarından istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgular sosyal beceri envanterinin öğretmen adaylarının baba öğrenim durumu açısından farklılaşmadığını göstermektedir.

Tablo 15. Baba öğrenim durumu açısından öğretmen adaylarının sosyal becerileri ile ilgili bulgular
(Table 15. Findings about social skills of teacher candidates in terms of father' education status)

Sosyal Beceri		Kareler Toplamı	S.D.	Kareler Ortala.	F	p
Duyuşsal Anlatımcılık	Gruplar arası	216,486	2	108,243	1,971	,142
	Gruplar içi	13288,469	242			
	Toplam	13504,955	244			
Duyuşsal Duyarlık	Gruplar arası	239,738	2	119,869	,211	,211
	Gruplar içi	18528,653	242			
	Toplam	18768,392	244			
Duyuşsal Kontrol	Gruplar arası	19,384	2	9,692	,871	,871
	Gruplar içi	17015,693	242			
	Toplam	17035,078	244			
Sosyal Anlatımcılık	Gruplar arası	176,425	2	88,212	,420	,420
	Gruplar içi	24540,416	242			
	Toplam	24716,841	244			
Sosyal Duyarlık	Gruplar arası	216,836	2	108,418	,245	,245
	Gruplar içi	18563,204	242			
	Toplam	18780,041	244			
Sosyal Kontrol	Gruplar arası	417,054	2	208,527	,087	,087
	Gruplar içi	20487,942	242			
	Toplam	20904,996	244			

*p<0.05

5. SONUÇLAR (CONCLUSIONS)

Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmenliği adaylarının sosyal beceri envanterinin alt boyutları olan duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal

duyarlılık, duyuşsal kontrol, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlılık ve sosyal kontrol boyutları açısından farklılık bulunmamıştır.

Bayan öğretmen adayları ile erkek öğretmen adaylarının sosyal becerileri arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan t testi sonucu, duyuşsal anlatımcılık boyutuna ilişkin t değeri 2,097 olarak $p < 0,05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Duyuşsal anlatımcılık boyutunda, bayan öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması $\bar{X} = 45,52$, erkek öğretmen adaylarının ise aritmetik ortalaması $\bar{X} = 43,54$ olarak bulunmuştur. Erkek öğretmen adaylarının aritmetik ortalamalarının bayanların aritmetik ortalamalarından daha küçük olduğu görülmektedir. Bu bulgu erkek öğretmen adayların bayanlara göre sözel olmayan mesajları iletebilme becerisi açısından daha kötü olduklarını göstermektedir. Duyuşsal anlatımcı birey, canlı, enerjik ve neşelidir. Bu becerileri ile başka insanları etkileyebilirler. Duyuşsal anlatımcılık alt ölçeği puanları yüksek olan bireyler, puanı düşük olan bireylere göre daha cana yakın, atılgan, kendine güvenen, enerjik bireylerdir [8].

Sosyal beceri ölçeğinin, duyuşsal kontrol alt boyutuna ilişkin t değeri -3,524 olarak $p < 0,05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Duyuşsal kontrol boyutunda, bayan öğretmen adaylarının aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 40,64$ olarak ve erkek öğretmen adaylarının aritmetik ortalamaları da $\bar{X} = 44,32$ olarak bulunmuştur. Erkek öğretmen adayların aritmetik ortalamaları bayan öğretmen adaylarından yüksek çıkmıştır. Bu bulgu erkek öğretmen adayların, bayan öğretmen adaylarına göre sözel olmayan mesajları ve duyguları düzenleme ve kontrol etme becerisi açısından daha iyi olduklarını göstermektedir. Bu alt ölçekten yüksek puan alan kişilerin öz saygıları yüksek kişilerdir ve bu bireyler kendilerini kolay kontrol edebilirler.

Sosyal beceri ölçeğinin, sosyal duyarlılık boyutuna ilişkin t değeri 2,735 olup $p < 0,05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Sosyal duyarlılık alt boyutunda bayan öğretmen adayların aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 50,81$, erkek öğretmen adayların aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 47,79$ olup, bayan öğretmen adayların erkek öğretmen adaylara göre aritmetik ortalamaları daha yüksek çıkmıştır. Bu bulgu bayan öğretmen adayların başkalarının sözel mesajlarını yorumlama becerisi açısından daha iyi olduklarını göstermektedir. Sosyal duyarlı bireyler ortama uygun şekilde hareket etme eğilimindedirler. İyi bir dinleyici ve izleyicidirler. Ancak duygularının etkisinde çok kalırlar, gerilim ve içsel çatışmaları çok yaşarlar [8].

Duyuşsal Anlatımcılık alt boyutunda anlamlı farkın öğrenim seviyesi ortaokul, lise ve üniversite olan annelere sahip öğretmen adayları ile öğrenim seviyesi okuryazar değil ve ilkokul olanlarına göre anlamlı farklılık çıkmıştır. Öğrenim durumu ortaokul, lise ve üniversite olan annelere sahip öğretmen adaylarının aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 48,1$, okuryazar değil annelere sahip öğretmen adaylarının aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 43,39$, okuryazar ilkokul seviyesindeki annelere sahip öğretmen adaylarının ise aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 44,08$ sosyal becerinin, duyuşsal anlatımcılık alt boyutu daha yüksek bulunmuştur. Sosyal becerinin, sosyal kontrol boyutunda ise anlamlı farkın eğitim seviyesi ortaokul, lise ve üniversite olan annelere sahip öğretmen adayları ile eğitim seviyesi okuryazar değil ve ilkokul olanlarına göre anlamlı farklılık çıkmıştır.

Öğrenim durumu ortaokul, lise ve üniversite olan annelere sahip öğretmen adaylarının aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 54,36$, okuryazar değil annelere sahip öğretmen adaylarının aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 48,32$,

okuryazar ilköğretim seviyesindeki annelere sahip öğretmen adaylarının ise aritmetik ortalamalar $\bar{X}=50,30$, sosyal becerinin, sosyal kontrol alt boyutuna göre daha yüksek bulunmuştur

Baba öğrenim durumu açısından gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunamamıştır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Avşar, Z., (2004). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sosyal Beceri Düzeyleri, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
2. Bacanlı, H., (1999). Sosyal Beceri Eğitimi, İlköğretimde Rehberlik, Nobel Yayınevi, Ankara.
3. Yüksel, G., (1997). Sosyal Beceri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeyine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
4. Bacanlı, H., (2001). Sosyal Beceri Eğitimi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
5. Riggio, R.E., (1986). The Assessment Of Basic Social Skills, Journal of Personality and Social Psychology.
6. Dicle, A.N., (2006). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Duygusal Zeka Düzeyleri ve Bazı Kişisel Özelliklerine Göre İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
7. Karakuş, T.F., (2006). Ergenlerde Algılanan Duygusal İstismar ile Sosyal Beceri Arasındaki İlişki, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
8. Yüksel, G., (2001). Öğretmenlerin Sahip Olmaları Gereken Davranış Olarak Sosyal Beceri, Milli Eğitim Dergisi, Sayı:150.